

дій та взаємоповага забезпечують системність та послідовність у наданні медичних послуг, що безпосередньо впливає на якість лікування.

Впровадження уніфікованого комунікативного стандарту потребує безперервного навчання персоналу. Регулярні тренінги, практичні семінари та інтерактивні заняття слугують інструментом розвитку та вдосконалення комунікативних компетенцій медичних працівників.

Комунікативний стандарт виступає ключовим механізмом забезпечення ефективної взаємодії в системі охорони здоров'я. Дотримання принципів професійного спілкування підвищує результативність лікування, зміцнює довіру пацієнтів та створює позитивний терапевтичний простір.

Список використаних джерел:

1. NCCC: curricula enhancement module series. *NCCC | home*. URL: <https://nccc.georgetown.edu/curricula/communication/C15.html> (date of access: 25.10.2024).

2. A teaching framework for cross-cultural health care-application in family practice – PMC. *National Center for Biotechnology Information*. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1011028> (date of access: 25.10.2024).

3. AIDET®: 5 steps to achieving satisfaction | sharp healthcare. *Top San Diego Hospitals and Doctors | Sharp HealthCare*. URL: <https://www.sharp.com/sharp-experience/aidet> (date of access: 24.10.2024).

4. 6 heart-centered communication tools to strengthen your relationships - dr. gail brener. *Dr. Gail Brenner*. URL: <https://gailbrenner.com/2009/11/6-heart-centered-communication-tools/> (date of access: 27.10.2024).

УДК 633.1:330.1

*Савеленко Г.В., к.т.н., доцент;
Головатий А.О.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ПЕРЕХОДУ НА ПРОГРЕСИВНУ ТЕХНОЛОГІЮ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ

Сучасне сільське господарство потребує постійного впровадження інноваційних технологій для підвищення ефективності виробництва та раціонального використання земельних ресурсів. Техніко-економічна оцінка переходу на прогресивні технології вирощування сільськогосподарських культур є ключовим елементом стратегічного планування аграрних підприємств.

Дослідження присвячене аналізу впровадження інноваційних технологій вирощування кукурудзи на прикладі агрофірми з ефективним земельним менеджментом. Підприємство успішно реалізує сучасні агротехнологічні рішення, зокрема strip-till для кукурудзи та no-till для інших культур, що забезпечує збереження природної структури та родючості ґрунту.

У рамках програми оптимізації виробництва на 2025 рік заплановано пілотний проєкт з тестування нового сорту кукурудзи. На площі 100 га (1/6 від загальної площі під культурою) планується замінити традиційний сорт ВН-63 з нормою висіву 60000 насінин/га на більш продуктивний сорт Сплендіс з підвищеною нормою висіву до 80000 насінин/га [1].

Проведемо порівняльний аналіз економічної ефективності вирощування кукурудзи за традиційною та новою технологією.

За попередньої технології (сорт ВН-63) на 600 га необхідно 450 мішків насіння з витратами 1215000 грн. Врожайність становила 70 ц/га, загальний валовий збір – 4200 тон.

За новою технологією (сорт Сплендіс) на тестовій ділянці 100 га використано 100 мішків насіння з витратами 210 000 грн. Врожайність підвищилась до 85 ц/га, валовий збір – 850 тон.

Зміна технології демонструє суттєві переваги: зменшення вартості насіння на 22% (з 2700 до 2100 грн за мішок) та збільшення врожайності на 21% (з 70 до 85 ц/га). Хоча нова технологія потребує збільшення норми висіву на 33%, це компенсується нижчою ціною насіння та значно вищою врожайністю. При перерахунку на 1 гектар, витрати на насіння у новій технології становлять 2100 грн/га, порівняно з 2025 грн/га у попередній технології, що дає економію в 75 грн/га при суттєво вищій врожайності.

За незмінних ґрунтових умов (чорнозем суглинистий 5 класу) та збереження технології strip-till очікується стабільне відтворення результатів при масштабуванні [2].

Розрахунок технологічних карт вирощування кукурудзи на зерно за новою і традиційною технологією наведені на табл. 1, 2.

Таблиця 1

Розрахунок технологічної карти на вирощування кукурудзи на зерно за традиційною технологією

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО (ТЕХНОЛОГІЯ Strip-till)							
Культура	Кукурудза на зерно	Норма висіву, пос.од.	60000,00	Урожайність основної продукції, ц/га	70		
Сорт	ВН-63	Площа посіву, га	600	Валовий збір основної продукції, ц	42000,0		
Репродукція посіву	1	Сер. відстань перевезень, км	8	Урожайність побічної продукції, т/га	0,0		
Попередник	Ячмінь	Собівартість 1т-км, грн	0,52	Валовий збір побічної продукції, т	0,0		
№ п/п	Назва операції	Фізичний об'єм	Склад агрегату		коэф. переводу трактора в еталон	Еталонний об'єм, ум.ет.га	Зміна норма виробітку, т (га)
			Енергетичний засіб	Марка сільсько-господарської машини			
1	Лущення стерні	600 га	CLAAS Arion 640C	ЛДГ-15	1,60	108,74	61,80
2	Навантаження мідобри	30 т	Case IH Farmall 90 JX		1,00	7,00	30,00
2	Транспортування добрив	0,05 т/га	30 т	Case IH Farmall JX 110	2ПТС-6	1,00	7,00
3	Нарізання смуг з внесенням добрив	0,05 т/га	600 га	Case IH Steiger 400	Claydon Hybrid T6	3,20	298,67
Всього за осінній період							
4	Транспортування насіння та добрив	60 т	Case IH Farmall JX 110	2ПТС-6	1,00	14,00	30,00
5	Завантаження насіння та добрив	60 т	Case IH Farmall 90 JX		1,00	14,00	30,00
6	Сівба кукурудзи	600 га	Case IH Steiger 400	Claydon Hybrid T6	3,20	298,67	45,00
7	Транспортування води	120 т	Case IH Farmall JX 110	Western 20ART	1,00	21,00	40,00
8	Опришування посівів гербіцидами	600 га	Case IH Farmall JX 110	ОП-2000	1,00	75,00	56,00
Всього по весняно-літньому періоду							
9	Збирання урожаю	600 га	Джон-Дір 9770S				24,22
10	Транспортування зерна з поля на т/к	4200 т	КАМА3-5320				80,00
Всього по збиральному періоду							
ВСЬОГО						844,07	
В розрахунку на 1 га						1,41	
В розрахунку на 1 т						0,02	

Продовження таблиці 1

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО (ТЕХНОЛОГІЯ Strip-till)													
Культура	Кукурудза на зерно		Норма висіву, пос.од	60000,00	Урожайність основної продукції, ц/га		70						
Сорт	ВН-63		Площа посіву, га	600	Валовий збір основної продукції, ц		42000,0						
Репродукція посіву	1		Сер. відстань перевезень, км	8	Урожайність побічної продукції, т/га		0,0						
Попередник	Ячмінь		Собівартість 1т-км, грн	0,52	Валовий збір побічної продукції, т		0,0						
кількість нормозмін	час зміни, год.	обслуговуючий персонал, чол	Витрати основних виробничих ресурсів										
			затрати праці		дизельне паливо		ІНШІ ДОПЛАТИ	добрива та ЗЗР	насіння	послуги автопарку		РАЗОМ	
			л-год	грн	кг	грн				грн	грн		т-км
9,71	7	1	67,96	1 961,36	1 794,17	98 679,61	588,41						101 229,38
1,00	7	1	7,00	260,89	30,00	1 650,00	78,27						1 989,16
1,00	7	1	7,00	202,02	92,40	5 082,00	60,61						5 344,63
13,33	7	1	93,33	3 478,53	6 160,00	338 800,00	1 043,56	600 000,00					943 322,09
													1 051 885,25
2,00	7	1	14,00	404,04	184,80	10 164,00	121,21						10 689,25
2,00	7	1	14,00	521,78	52,50	2 887,50	156,53						3 565,81
13,33	7	1	93,33	3 478,53	6 160,00	338 800,00	1 043,56	2 580 000,00	1 215 000,00				4 138 322,09
3,00	7	1	21,00	606,06	323,40	17 787,00	181,82						18 574,88
10,71	7	1	75,00	2 795,25	1 155,00	63 525,00	838,58	100 000,00					167 158,83
													4 338 310,86
24,77	7	2	346,82	15 013,87	7 800,00	429 000,00	4 504,16						448 518,03
52,50	7	1	367,50	7 350,00	404 250,00					33 600	17 472,0		421 722,00
													870 240,03
133,4			1 106,95	28 722,34	31 102,3	1 710 625,11	8 616,70	3 280 000,00	1 215 000,00	33 600	17 472		6 260 436,15
0,22			1,84	47,87	51,84	2 851,04	14,36	5 466,67	2 025,00	56,0	29,12		10 434,06
0,00			0,03	0,68	0,74	40,73	0,21	78,10	28,93	0,8	0,42		149,06

Таблиця 2

Розрахунок технологічної карти на вирощування кукурудзи на зерно за новою технологією

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО (ТЕХНОЛОГІЯ Strip-till)											
Культура	Кукурудза на зерно		Норма висіву, пос.од	80000,00	Урожайність основної продукції, ц/га		85				
Сорт	Сплендіс		Площа посіву, га	100	Валовий збір основної продукції, ц		8500,0				
Репродукція посіву	1		Сер. відстань перевезень, км	8	Урожайність побічної продукції, т/га		0,0				
Попередник	Ячмінь		Собівартість 1т-км, грн	0,52	Валовий збір побічної продукції, т		0,0				
№ п/п	Назва операції	Фізичний об'єм	Склад агрегату				Зміна норма виробітку, т (га)				
			Енергетичний засіб	Марка сільсько-господарської машини	коєф. переводу трактора в еталон	Еталонний об'єм, ум. ет.га					
1	Лущення ст ерні	100 га	CLAAS Arion 640C	ЛДГ-15	1,60	18,12	61,80				
2	Навантаження міндобрив	5 т	Case IH Farmall 90 JX		1,00	1,17	30,00				
2	Транспорт ування добрив	0,05 т/га	5 т	Case IH Farmall JX 110	2ПТС-6	1,00	7,00	5,00			
3	Нарізання смуг з внесенням добрив	0,05 т/га	100 га	Case IH Steiger 400	Claydon Hybrid T6	3,20	49,78	45,00			
	Всього за осінній період										
4	Транспорт ування насіння та добрив	10 т	Case IH Farmall JX 110	2ПТС-6	1,00	2,33	30,00				
5	Завантаження насіння та добрив	10 т	Case IH Farmall 90 JX		1,00	2,33	30,00				
6	Сівба кукурудзи	100 га	Case IH Steiger 400	Claydon Hybrid T6	3,20	49,78	45,00				
7	Транспорт ування води	120 т	Case IH Farmall JX 110	Western 20ART	1,00	21,00	40,00				
8	Сприскування посівів гербіцидами	100 га	Case IH Farmall JX 110	ОП-2000	1,00	12,50	56,00				
	Всього по весняно-літньому періоду										
9	Збирання урожаю	600 га	Джон-Дір 9770S				24,22				
10	Транспорт ування зерна з поля на т/к	850 т	КАМАЗ-5320				80,00				
	Всього по збиральному періоду										
ВСЬОГО							164,01				
В розрахунку на 1 га							1,64				
В розрахунку на 1 т							0,02				

Продовження таблиці 2

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО (ТЕХНОЛОГІЯ Strip-till)					
Культура	Кукурудза на зерно	Норма висіву, пос. од	80000,00	Урожайність основної продукції, ц/га	85
Сорт	Сплендіс	Площа посіву, га	100	Валовий збір основної продукції, ц	8500,0
Репродукція посіву	1	Сер. відстань перевезень, км	8	Урожайність побічної продукції, т/га	0,0
Попередник	Ячмінь	Собівартість 1т-км, грн	0,52	Валовий збір побічної продукції, т	0,0

кількість нормозмін	час зміни, год.	обслуговуючий персонал, чол	Витрати основних виробничих ресурсів											
			затрати праці		дизельне паливо		ІНШІ ДОПЛАТИ	добрива та ЗЗР	насіння	послуги автопарку		РАЗОМ		
			л-год	грн	кг	грн				грн	грн		т-км	грн
1,62	7	1	11,33	326,89	299,03	16 446,60	98,07							16 871,56
0,17	7	1	1,17	43,48	30,00	1 650,00	13,04							1 706,53
1,00	7	1	7,00	202,02	92,40	5 082,00	60,61							5 344,63
2,22	7	1	15,56	579,76	1 026,67	56 466,67	173,93	120 000,00						177 220,35
														201 143,06
0,33	7	1	2,33	67,34	184,80	10 164,00	20,20							10 251,54
0,33	7	1	2,33	86,96	52,50	2 887,50	26,09							3 000,55
2,22	7	1	15,56	579,76	1 026,67	56 466,67	173,93	516 000,00	210 000,00					783 220,35
3,00	7	1	21,00	606,06	323,40	17 787,00	181,82							18 574,88
1,79	7	1	12,50	465,88	192,50	10 587,50	139,76	20 000,00						31 193,14
														846 240,46
4,13	7	2	57,80	2 502,31	1 300,00	71 500,00	750,69							74 753,01
10,63	7	1	74,38		1 487,50	81 812,50				6 800	3 536,0			85 348,50
														160 101,51
27,4			220,95	5 460,46	6 015,5	330 850,44	1 638,14	656 000,00	210 000,00	6 800	3 536	1 207 485,03		
0,27			2,21	54,60	60,15	3 308,50	16,38	6 560,00	2 100,00	68,0	35,36			12 074,85
0,00			0,03	0,64	0,71	38,92	0,19	77,18	24,71	0,8	0,42			142,06

Розрахуємо економічний ефект від впровадження нової технології поетапно:

1. Розрахуємо собівартість 1 ц продукції для обох технологій:

Традиційна технологія: Витрати для площі посіву 600 га – 6260436,15 грн, валовий збір 42000 ц (табл. 1). $6260436,15 \text{ грн} / 42000 \text{ ц} = 149,06 \text{ грн/ц}$.

Нова технологія: Витрати для площі посіву 100 га – 1207485,03 грн, валовий збір 8500 ц (табл. 2). Для 600 га відповідно складе – 7244910,17 грн та 51000 ц. $7244910,17 \text{ грн} / 51000 \text{ ц} = 142,06 \text{ грн/ц}$.

2. Різниця у собівартості: $149,06 - 142,06 = 7 \text{ грн/ц}$ економії на кожному центнері.

3. Додатковий валовий збір: $51000 - 42000 = 9000 \text{ ц}$ додаткової продукції.

4. При середній ринковій ціні реалізації, наприклад, 700 грн/ц: Додатковий дохід від реалізації: $9000 \text{ ц} \times 700 \text{ грн} = 6300000 \text{ грн}$.

5. Додаткові витрати на вирощування: $7244910,17 - 6260436,15 = 984474,02 \text{ грн}$.

6. Економічний ефект: $6300000 - 984474,02 = 5315525,98 \text{ грн}$.

За результатами техніко-економічної оцінки переходу на прогресивну технологію вирощування кукурудзи встановлено, що впровадження інноваційної технології забезпечує: зниження собівартості продукції на 7 грн/ц; збільшення валового збору на 9000 ц; додатковий чистий прибуток близько 5,32 млн грн.

Наступними кроками по підвищенню ефективності вирощування с/г культур передбачається комплексне впровадження інноваційних технологій моніторингу та управління. Йдеться про розширення цифрових систем контролю з використанням багатоспектральної супутникової зйомки, впровадження інтелектуальних алгоритмів обробки агрономічних даних та автоматизацію виробничих процесів.

Стратегічні напрями оптимізації виробництва охоплюють поступову трансформацію землеробства на принципах відновлювального сільського господарства. Це включає диверсифікацію сівозмін з введенням мультифункціональних сидеральних культур, біологізацію землеробства через мікробіологічні препарати та поступове відновлення природного потенціалу ґрунтів [3].

Очікуваним результатом впровадження цих заходів стане підвищення рентабельності на 12-15% та посилення адаптивності агровиробничої системи в умовах мінливого зовнішнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Розрахунок норми висіву кукурудзи. *Superagronom.com*. URL: <https://superagronom.com/multimedia/infographics/88-normi-visivu-kukurudzi-fao-kukurudzi-zona-viroschuvannya> (дата звернення: 24.10.2024).
2. Вирощування кукурудзи: повна технологія. *Головний сайт для агрономів – SuperAgronom.com*. URL: <https://superagronom.com/articles/367-viroschuvannya-kukurudzi-rovna-tehnologiya> (дата звернення: 17.10.2024).
3. Паламарчук В.Д., Дідур І.М., Колісник О.М., Алексєєв О.О. Аспекти сучасної технології вирощування висококрохмальної кукурудзи в умовах Лісостепу правобережного. Вінниця, ТОВ «Друк». 2020. 536 с.

УДК 338.2:330.1

*Савеленко Г.В., к.т.н., доцент;
Мельник А.О.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

У сучасних економічних реаліях, позначених високою волатильністю, глобальними викликами та постійними трансформаціями ринкового середовища, питання забезпечення стійкого фінансового стану підприємств набуває критичного значення. Ефективне управління фінансовими ресурсами, оптимізація витрат, диверсифікація діяльності та впровадження інноваційних стратегій постають ключовими інструментами підтримки економічної безпеки та конкурентоспроможності вітчизняних підприємств в умовах невизначеності.

У сучасних економічних реаліях підвищення фінансової стійкості підприємств потребує системного підходу та комплексної стратегії. На основі аналізу наукових досліджень розроблено структурно-логічну схему оптимізації фінансово-економічного стану, що включає ключові напрямки вдосконалення господарської діяльності (рис. 1).

Пріоритетним завданням є оптимізація управління фінансовими ресурсами через впровадження ефективної системи бюджетування, розробку гнучкої фінансової стратегії та збалансування структури капіталу. Особливої уваги